

Ludzie z fabryki porcelany

Ludzie z fabryki porcelany

NARODOWY PROGRAM
ROZWOJU HUMANISTYKI

Przydatne informacje

Źródło Finansowania: [Narodowy Program Rozwoju Humanistyki](#) [1]

Nr grantu: 2bH 15 0264 83

Nr umowy: 0264/NPRH4/H2b/83/2016

Kierownik grantu: dr Ewa Klekot

Wysokość dofinansowania: 150 837 PLN

Termin rozpoczęcia: 11-05-2016

Termin zakończenia: 10-05-2018

Projekt jest propozycją nowatorskich, interdyscyplinarnych badań współczesnej kultury materialnej. Jako obszar badań został wybrany proces wytwarzania porcelanowych naczyń stołowych w fabryce porcelany oraz konstruowanie znaczeń i wartości społecznych różnych rodzajów umiejętności i pracy zaangażowanych w ten proces.

Badania wykorzystują podejścia wypracowywane aktualnie w obrębie nowej sub-dyscypliny, antropologii dizajnu. Jako ramę społeczno-teoretyczną zaproponowano logikę tego, co społeczne nakreślone przez Bruno Latoura, a

jako główne podejście interpretacyjno-badawcze przyjęto jego teorię aktora-sieci. Proponowane metody – czy tradycyjny warsztat antropologa (wywiad pogłębiony i biograficzny, obserwacja uczestnicząca) z posthumanistyczną metodologią społeczną (ANT) oraz bezpośredni ingerencje artystyczne w pole badań, która ma za zadanie skłonić do refleksji aktorów-ludzi zaangażowanych w badane procesy.

Badania składają się z trzech głównych elementów:

1. **etnografii miejsca pracy** opartej na: wywiadach z pracownikami fabryki porcelany oraz obserwacji ich pracy połączonych z dokumentacją fotograficzną, obserwacji pracy w studio projektowym i administracji fabryki oraz rozmowach z ich pracownikami;
2. **historii mówionej fabryki**, ze szczególnym uwzględnieniem pamięci o procesie transformacji gospodarczo-ustrojowej.
3. **działania artystycznego z udziałem pracowników fabryki oraz wystawy**, która przedstawia będzie zarówno dokumentację badań i działania, jak również materialny produkt tego działania; konfrontacja pracowników fabryki – zarówno robotników, jak i projektantów – z wystawą odnosić się do ich pracy będzie także obserwowana i starannie rejestrowana jako materia badawczy. Wystawa pokazana zostanie po raz pierwszy w miejscu dostępnym dla pracowników fabryki, a następnie w Poznaniu, Warszawie i Krakowie.

Ad. 1. Celem badań etnograficznych jest pozyskanie rozległego materiału na temat funkcjonowania fabryki porcelany cienkościennej. Badania obejmą wszystkie etapy procesu wytwarzania oraz wszystkich jego uczestników: od studium projektowego do gotowego wyrobu. Badania te dostarczą materiału do analizy procesu powstawania naczyń w kategoriach ANT poprzez zidentyfikowanie na poszczególnych etapach projektowania, prototypowania i produkcji mediatorów, pośredników (mediators/ intermediaries) i aktorów/aktantów oraz różnych

ich relacji, sposobów działania i charakteru udziału.

Analiza procesu powstawania naczyń w kategoriach ANT (actor-network theory, pol. teoria aktora-sieci) [Latour 2005] pozwoli na zrealizowanie celu, którym jest rozpoznanie umiejętności/ potencjału poszczególnych aktorów (ludzkich i nie-ludzkich), ich charakterystyki i rodzaju, w tym rozpoznanie i opisanie wiedzy, którą dysponują zaangażowani w wytwarzanie naczyń ludzie (ze szczególnym naciskiem na takie kategorie jak wiedza niejawną, ucieleśnioną, myślenie projektowe, innowacja) [Ingold 2000, 2013; Harris red. 2007]. Dzięki takiemu podejściu możliwe będzie też określenie sposobu konstruowania i przekazywania tej wiedzy i umiejętności, w całej jej specyfice i źródłowaniu [Ingold 2013], a także rozpoznanie wartościowania jej poszczególnych rodzajów przez samych aktorów oraz w procesie zarządzania fabryką.

Ad. 2. Wywiady biograficzne dostarczą materiały poszerzających wiedzę o pamięci polskiej transformacji gospodarczej widzianej oczyma robotników, a także o relacjach różnych ludzi zatrudnionych w fabryce z miejscem ich pracy.

Ad. 3. Działanie artystyczne i wystawa nie mają w założeniu charakteru animacji kultury, ani nie pełnią wyjątkowo popularyzatorskich. Wprowadzenie ich jako elementu badań to efekt refleksji nad toczącą się od kilku dziesięcioleci dyskusją o konsekwencjach, jakie dla wiedzy i samowiedzy badanych ma obecność badacza i jego badania. Wykorzystane tutaj zostanie podejście określone jako konceptualizm etnograficzny [Ssorin-Chaikov 2013, Murawski 2013], polegające na świadomej, performatywnej ingerencji badacza w pole badań, wykorzystujące środki artystyczne do konfrontacji badanych z interpretacją rzeczywistości pola badań przez badacza. Taka konfrontacja, czy nawet wejście z badanymi w spór wytwarza przestrzeń dyskusji, w której partnerzy (badacz i badany) traktują się jak równi: nie tylko przytaczają, lecz także mogą kwestionować nawzajem swoje poglądy [Borneman and Hammoudi 2009].

Interwencja artystyczna i wystawa mają na celu wywołać reakcję aktorów-ludzi skonfrontowanych z interpretacją własnych działań, stawiając pytania o potoczne wartościowania różnych typów pracy i aktorów oraz ich umiejętności i wiedzy. Czy naukowe pytanie o konsekwencje, jakie ma dla badanych obecność badacza w terenie ze skierowaniem do badanych zachętą do refleksji nad implicite przyjętymi ramami pojęciowymi, kształtującymi ich myślenie o własnej pracy.

Znaczenie bada? z perspektywy bada? spo?ecznych i humanistycznych:

1. projekt dostarczy nowej wiedzy o wspó?czesnej kulturze materialnej i wniesie wk?ad w rozwój szerszej humanistyczno-spo?ecznej refleksji nad rzeczami i materialno?ci?.
2. Wniesie te? nowy materia? do rozwa?a? na temat zwi?zków cz?owiek-technologia.
3. Poznawczo niezwykle wa?ne jest to, ?e obejmie on równocze?nie wiedz? i umiej?tno?ci dotycz?as badane oddzielnie i traktowane hierarchicznie: „kreatywne” dzia?ania projektantów, „rzemie?lnicze” umiej?tno?ci modelarzy, oraz „mechaniczne” umiej?tno?ci robotników.

Wyniki bada? b?d? przedstawione w formie wyst?pie? na konferencjach krajowych i zagranicznych oraz opublikowane w postaci artyku?ów naukowych i co najmniej jednego artyku?u popularyzatorskiego.

Znaczenie z perspektywy badanych i badanego przedsi?biorstwa:

1. rozpoznanie charakteru ich wiedzy i umiej?tno?ci oraz zaanga?owanie w dzia?anie artystyczne i przedstawienie w formie wystawy potencjalnie mo?e wp?yn?? na warto?ciowanie przez nich w?asnej pracy oraz zwi?kszenie jej presti?u.
2. rozpoznanie specyfiki potencja?u jakim dysponuj? poszczególni aktorzy dzia?aj?cy na ró?nych etapach wytwarzania naczy? mo?e by? przydatne przy zarz?dzaniu ich wiedz? i umiej?tno?ciami, a w konsekwencji przekszta?ci? stosunki pracy na lepiej uwzgl?dniaj?ce mo?liwo?ci i potrzeby wszystkich aktorów.

Znaczenie z szerszej perspektywy spo?ecznej: Dzia?anie artystyczne i wystaw? - która przyczyni si? do szerszej popularyzacji wiedzy o badaniach i projekcie - dodatkowo mo?na potraktowa? jako rodzaj „defetysyzacji” porcelany jako wyrobu, czyli wk?ad w szersz? spo?eczna? dyskusj? o rzeczach i ich statusie we wspó?czesnej rzeczywisto?ci kulturowej i miejscu cz?owieka w ich wytwarzaniu.

Source URL: <https://etnologia.uw.edu.pl/en/node/2862>

Links

[1] <http://nprh.org/>